

Introducció

Part II

6. El lèxic comú

La tasca de revisió del lèxic comú afecta la nomenclatura i el contingut dels articles. Ja he fet esment a algunes modificacions dins l'apartat anterior: addició, supressió o canvis en subentrades, accepcions, definicions, exemples.

L'actuació sobre el lèxic comú s'ha fet a partir de formes procedents de la base de dades de les Oficines Lexicogràfiques que estaven pendents d'estudi, d'altres que la Comissió Lexicogràfica també havia de considerar i dels mots procedents del buidatge del *Gran diccionari de la llengua catalana*. L'efecte ha estat la incorporació al DICCIONARI de 488 entrades noves, a partir de l'anàlisi de 1.802 casos, i de 84 subentrades o locucions, a partir de l'anàlisi de 124 casos; s'han suprimit 41 entrades, a partir de l'anàlisi de 153 casos. Hi ha hagut, en suma, intervencions en uns 7.000 articles, sobre un total de 31.762 articles de lèxic comú.

Com a resum d'aquesta labor, que ha suposat, òbviament, la lectura continuada del DICCIONARI feta per personal especialitzat, hom pot constatar que aquesta edició té 2.422 articles més que la primera: 69.988, enfront de 67.566; 12.343 accepcions més: 132.343, enfront de 120.000; 343, subentrades més: 17.343, enfront de 17.000; 14.007 definicions més: 117.007, enfront de 103.000; i 6.234 exemples més: 50.234, enfront de 44.000. 383 entrades i 750 subentrades han canviat de forma, ja sia gràficament, ja sia en la flexió del femení (addició, supressió o modificació), ja sia amb modificacions de verb transitiu a pronominal i viceversa, ja sia amb canvis de substantiu singular a substantiu plural i viceversa.

A tall d'exemple, indico algunes de les entrades o subentrades noves del lèxic comú: **abduir**, **aborrallonament**, **agroturisme**, **amiguisme**, **animal de sella**, **antiavalots**, **antiquíssim -a**, **barcelonisme**, **bimba**, **bingo**, **brigadista**, **canellera**, **caravàning**, **carpaccio**, **cellablanc -a**, **chardonnay**, **claustròfòbic -a**, **com una ànima en pena**, **culturisme**, **deixalleria**, **ecomuseu**, **edició electrònica**, **edifici intel·ligent**, **emmoquetar**, **estigmatització**, **estressar**, **euro**, **fer la fi d'en Cagaelàstics**, **glamur**, **hereu escampa**, **homofòbia**, **light**, **massificació**, **mentaltització**, **microones**, **migcampista**, **monovolum**, **multicine**, **parca**, **piromusical**, **podal**, **rebeca**, **salami**, **senderista**, **ufologia**, **videoclub**, **xabola**, **xatonada**, **zàping**, etcètera. S'hi han donat de baixa formes com **aguerriment**, **alapidar**, **ésser de bon (o de mal) acontentar**, **llenç de paret [o llenç de muralla]**, **paraules gruixudes**, **solteràs**, **un oncle renoc**, **vilorda**, etcètera. S'hi han acollit les propostes externes de modificació de les accepcions de **malnom**, **pagà**, **papillota**, **pastor**, etcètera; i les propostes fetes per les Oficines Lexicogràfiques de modificació de les accepcions de **incompareixença**, **lleugeresa**, **malpaís**, **monoesquí**, **mortal**, etcètera. Han estat, en canvi, rebutjades ***apallissament**, ***culpabilitzar**, ***emeritatge**, ***fundició**, ***manicomial**, ***perilla**; pel que fa a ***fundició**, ja hi ha **foneria**, i pel que fa a ***perilla**, a l'entrada **pera** hi ha una remissió a **masclat** 'mota de pèl enmig del mentó'. S'hi han modificat formes com **ahinada**, que esdevé **ainada**; **alentorn**, que esdevé **alentorns**; **equivoc**, que esdevé **equivoc**; **piotxa**, que esdevé **pioixa**; **rebaixinc**, que esdevé **reveixinc**; etcètera.

El creixement extraordinari de la mobilitat de les persones, a què adés m'he referit, i les majors possibilitats, doncs, d'establir contactes amb qualsevol part del món, entre d'altres conseqüències, fan que sigui cada vegada més habitual haver-se de referir a gentilicis de tots els continents. La segona edició del DICCIONARI ha tingut especialment en compte aquesta realitat i ha entrat termes com **afroamericà -ana**, **azerbaidjanès -esa**, **brussel·lès -esa**, **callerès -esa**, **estatunidenc -a** (al costat de **nord-americà -americana**, que apareix en la primera edició).

S'hi han introduït també noves locucions o frases fetes, producte de la lexicalització d'expressions: **en espera de** 'esperant', **tocar el crostó a algú** 'renyar-lo', **en corrua** [o **corrua feta**, o **a corrua feta**] 'Formant filera', **relliscar-li a algú una cosa** 'No donar-hi cap importància, no posar-hi atenció'.

És, doncs, evident que dotze anys des de la primera edició no han passat debades.

Vull emfasitzar l'ampliació notable del nombre de 6.234 exemples més, puix que és una manera específica de restar fidels a un dels valors essencials que caracteritzen la labor lexicogràfica de Pompeu Fabra. No és habitual que els diccionaris normatius en presentin tants com el Mestre va decidir d'incloure en el seu; probablement perquè és una tasca complexa no gens fàcil de dur a terme correctament. Però és una solució lexicogràfica que augmenta substancialment la utilitat dels diccionaris, ja que són freqüents els dubtes dels usuaris, no solament sobre el significat dels mots i de les expressions, sinó també sobre llur ús sintàctic a la frase, al discurs; de vegades allò que el parlant d'una llengua vol aclarir, més que no el sentit d'una paraula o d'una accepció seva, és com funciona morfosintàcticament. La consciència d'aquesta necessitat empenyé Fabra a l'esforç afegit d'il·lustrar àmpliament el comportament de les formes en el context en què poden aparèixer; perquè sabia que la semàntica de les paraules no pot considerar-se un aspecte llur que no tingui a veure amb l'encaix precís en els sintagmes. A l'entrada **tal**, les subentrades **per tal que** i **per tal com** duen sengles exemples per a indicar, respectivament, el valor final i el causal: '*T'ho escric per tal que no ho oblidis. Fugí a terres llunyanes per tal com havia matat un home*'. A l'article **sacrificar**, en la subaccepció **2 4** s'afegeix l'exemple '*Sacrificar-se pels fills*'. És remarcable que els nous exemples d'aquesta segona edició no són mai inventats, sinó basats en el Corpus Textual Informatitzat de la Llengua Catalana.

Per tal d'evitar incongruències en els articles del DICCIONARI, s'ha tornat a revisar la coherència entre la nomenclatura i els mots emprats en l'obra, és a dir, en les definicions, les subentrades i els exemples, per tal de verificar que totes les paraules utilitzades en components microestructurals del diccionari formen part de la nomenclatura i que les accepcions corresponents hi són recollides. Hom ha procurat, doncs, que les formes que constitueixen la redacció del text del DICCIONARI puguin ésser consultades en llurs valors gramaticals i en llurs definicions com a entrades o subentrades.

En una línia semblant, s'hi han eliminat les remissions circulars detectades, que impedeixen d'assolir una informació sobre el sentit dels mots, que no resti obstaculitzada per aquelles; i que tampoc no hi hagi definicions múltiples, és a dir, que el mot que es defineix ni cap de sinònim no formi part de la seva descripció; així, l'article **loteria** en la primera edició té una accepció que diu '*Rifa, cosa en què regna l'atzar*', la qual es canvia ara amb la supressió de *rifa*, que és sinònim de *loteria*: '*Cosa en què regna l'atzar*'; l'article **madurar** canvia l'accepció '*Un abscess, madurar, formar matèria*' per '*Un abscess, formar matèria*', per tal d'evitar en la definició la forma definida *madurar*.

[enllaç a part II, 7](#)